

การพัฒนาแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเพื่อการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย

พรเทพ จันทรนิภา¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและพัฒนาแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐมาจากกฎหมายหรือระเบียบการปฏิบัติงานมีช่องว่าง ขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี การใช้อำนาจของนักการเมือง ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานราชการมีหลายขั้นตอน กระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบเน้นด้านความรู้ไม่มุ่งเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม มีระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการ ข้าราชการขาดคุณธรรมจริยธรรม มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพ และประชาชนมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการคอร์รัปชันเพื่อลดขั้นตอนการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ

จากข้อค้นพบดังกล่าว รูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย ควรมีหลักการคือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้คนในสังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อโดยให้การเคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม รวมทั้งสื่อมวลชนต้องยกย่องชมเชยผู้ที่ประพฤติดี กำหนดเกณฑ์มาตรฐานระดับสูงในการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบ และองค์กรต้องสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมให้กับบุคลากร จัดอบรมสัมมนา มีกลไกการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา การคัดเลือกบุคลากร การทุจริตคอร์รัปชัน
การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

¹ Ph.D., (Public Administration), University of Interdisciplinary Studies, บริษัท เอส. ซี. เอนอร์ลเทรคกรุ๊ป จำกัด

The Development of a Corruption Prevention Model in the Public Sector for Good Governance in Thai Society

Pornthep Chantraniph¹

Abstract

The purpose of this research was to analyses and develop a model to prevent corruption in the public sector for the good governance in Thai society. It was revealed that the main causes of corruption in the public sector were the loopholes in laws, a lack of good role models, politician influences, complicated bureaucracy work processes, recruitment procedure focusing only on knowledge, not morality, the patronage system in the public sector, immoral government officials, low income, and citizens' conspiracy to abuse the administrative processes.

A corruption prevention model was developed for the good governance in Thai society as follows: First of all family and educational institutions must have a role in cultivating, educating, and provide guidance to children and youths on morality, honesty, discipline, and responsibility. The country leaders and organization administrators should behave as good role models. In addition, people in society must change their attitude and belief on respect and praise virtuous people; and mass media should praise and admire on people with good behaviors. Additionally setting up the high standard criteria for personnel recruitment. Finally, organizations must establish and cultivate moral consciousness to their personnel, provide training and seminars as well as regular follow-up and evaluation.

Keywords: Family institution, Educational institution, Personal recruitment, Corruption, Good governance,

¹ Ph.D., (Public Administration), University of Interdisciplinary Studies, S.C. General Trade Group Company Limited.

บทนำ

การทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยเป็นปัญหาที่สั่งสมมานาน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงของประเทศ รวมถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อสายตาของประชาคมโลก การทุจริตคอร์รัปชัน คือ “การใช้อำนาจ ที่ได้รับมอบหมายในทางที่ผิดเพื่อประโยชน์ส่วนตัว” (สมเด็จพระสันตะปาปา. 2000: 2) ในขณะที่มีรีดัลให้ความหมายว่า “การกระทำทุกอย่างที่เป็นไปโดยมิชอบ หรือเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวโดยใช้อำนาจและอิทธิพลที่มีอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ หรืออาศัยฐานะตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ในกิจการสาธารณะ รวมทั้งการรับสินบนด้วย” (มีรีดัล อ้างใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. 2544: 31) ฉะนั้น การทุจริตคอร์รัปชัน จึงหมายถึง การใช้หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ อำนาจ และอิทธิพลที่ตนมีอยู่เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและหรือผู้อื่น รวมถึงการติดสินบน นื้อราษฎร์บังหลวง การใช้ระบบอุปถัมภ์ และความไม่เป็นธรรมอื่น ๆ ที่ข้าราชการหรือบุคคลใดใช้เป็นเครื่องมือในการฉ้อฉลหรือความไม่เป็นธรรมและความถูกต้องตามกฎหมายองค์การเพื่อความโปร่งใสสากล (Transparency International หรือ TI) ได้จัดอันดับดัชนีการรับรู้คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index, 2013) ประจำปี 2555 พบว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 88 สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยมีปัญหาการคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูง

การทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย เป็นปัญหาที่รัฐบาลได้หาแนวทางป้องกันและปราบปรามเพื่อให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลงหรือหมดไปจากสังคมไทย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาและแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อนำข้อค้นพบของการวิจัยมาสร้างรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ

รัฐบาลในการนำไปใช้ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1 เพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย

2 เพื่อสร้างรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อพัฒนาและสร้างรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์สาเหตุ ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับนักวิชาการ ผู้บริหารภาคธุรกิจเอกชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 10 คน การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจำนวน 10 คน ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยการทุจริตคอร์รัปชัน

การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร และพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 380 คน คำนวณโดยใช้สูตร $n \geq 50 + 8p$ เมื่อ n คือขนาดตัวอย่าง และ p คือตัวพยากรณ์ (Green, 1991) เลือกโดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบกลุ่มอุบัติเหตุ (Accidental sampling)

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 เสนอลักษณะของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 20,000 บาท	150	39.47
20,001 - 30,000 บาท	120	31.57
30,001 - 40,000 บาท	85	22.38
40,001 บาทขึ้นไป	25	6.58
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.16 มีอายุระหว่าง 30-40 ปี (ร้อยละ 32.89) สถานภาพโสด (ร้อยละ 60.00) การศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 34.00) ประกอบอาชีพประชาชนทั่วไป พนักงานบริษัทและข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวนเท่า ๆ กัน (ร้อยละ 26.32) และรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 39.47)

ข้อมูลเกี่ยวกับมูลเหตุของการทุจริตประพฤติมิชอบแสดงว่าการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ สังคมขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็ก การขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บังคับบัญชามีการคอร์รัปชันให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยเห็นเป็นตัวอย่าง รายได้หรือนักการเมือง มีระบบอุปถัมภ์และการเล่นพรรคเล่นพวกในระบบราชการ กระบวนการคัดเลือกคนเข้าสู่ระบบให้ความสำคัญด้านความรู้มากกว่าคุณธรรมการจำกัดลักษณะจำเพาะหรือล๊อคสเปค จึงทำให้เกิดการให้สินบนการจัดซื้อจัดจ้าง และการมีจริยธรรมการบริหารงานขาดประสิทธิภาพ การจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการมีช่องโหว่ เช่น มีเงินเดือนของข้าราชการไม่เพียงพอต่อการครองชีพ การทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเป็นแบบกินตามน้ำ การนับถือความร่ำรวย การใช้อำนาจโดยมิ

ชอบของผลประโยชน์ร่วมกันในกิจการบางประเภท หรือการฮั้วประมูลโครงการเพื่อผูกขาดกิจการบางประเภทที่ต้องได้สัมปทานจากรัฐบาล รวมถึงขั้นตอนการใช้บริการของหน่วยงานภาครัฐมีความซับซ้อนจึงทำให้ประชาชนมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการคอร์รัปชันเพราะต้องการความสะดวกสบาย นอกจากนี้ กฎหมายหรือระเบียบการปฏิบัติงานยังมีช่องว่างเปิดโอกาสให้บุคลากรทุจริตในหน้าที่ กฎหมายการลงโทษข้าราชการที่คอร์รัปชันไม่เด็ดขาดจริงจัง

ปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐที่สำคัญคือ กระบวนการยุติธรรมขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย การดำเนินการของภาครัฐขาดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ระบบการบริหารงานภาครัฐเปิดโอกาสให้เกิดการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรม ตลอดจนผู้ที่กระทำผิดมีแนวคิดว่ามีโอกาสที่จะหลุดพ้นจากความผิดเนื่องจากสามารถพึ่งพากลุ่มผู้มีอิทธิพลที่มีอำนาจทางการเมือง และประชาชนส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม

ข้อมูลในตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการป้องกันการทุจริต
คอร์รัปชันในภาครัฐ

รายการ		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	การปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตเริ่ม จากครอบครัวและโรงเรียน	4.58	0.55	มากที่สุด
2	พ่อแม่ ครอบครัว ผู้บริหารองค์กรและผู้บริหารประเทศ เป็นแบบอย่างที่ดี	4.59	0.49	มากที่สุด
3	การปลูกจิตสำนึกกับเยาวชนให้ทราบถึงผลเสียของการคอร์รัปชัน	4.55	0.52	มากที่สุด
4	สื่อมวลชนยกย่องคนที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์	4.52	0.62	มากที่สุด
5	ยกเลิกระบบอุปถัมภ์ในทุกหน่วยงาน	4.57	0.55	มากที่สุด
6	สร้างระบบความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในการทำงาน	4.56	0.62	มากที่สุด
7	กำหนดมาตรฐานการคัดเลือกบุคลากรโดยพิจารณาคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับความรู้ความสามารถ	4.49	0.62	มาก
8	มีกระบวนการปลูกฝังหล่อหลอมความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย อบรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งกำหนดมาตรการการลงโทษ	4.58	0.49	มากที่สุด
9	ปรับปรุงระบบการทำงานให้มีความคล่องตัว ลดขั้นตอนการทำงาน	4.56	0.49	มากที่สุด
10	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ	4.52	0.55	มากที่สุด
11	มีมาตรการในการวัดผล ใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณธรรม	4.44	0.60	มาก
12	มีความเที่ยงธรรมในการวัดและประเมินผล	4.40	0.62	มาก
13	สื่อมวลชนเป็นกระบอกเสียงให้สังคม และมีอิสระในการตรวจสอบ	4.36	0.56	มาก
14	ฝึกอบรมพัฒนาจิตใจอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	4.42	0.55	มาก
15	ต่อต้านผู้กระทำการคอร์รัปชันไม่ให้มีสิทธิใด ๆ ในสังคม	4.58	0.49	มากที่สุด
รวม		4.51	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ พ่อแม่ ครอบครัว ผู้บริหารองค์กรและผู้บริหารประเทศ เป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{x} = 4.59$) รองลงมา การปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตเริ่มจากครอบครัวและโรงเรียน ($\bar{x} = 4.58$)

ต่อต้านผู้กระทำการคอร์รัปชันไม่ให้มีสิทธิใด ๆ ในสังคม ($\bar{x} = 4.58$) มีกระบวนการปลูกฝังหล่อหลอมความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย อบรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งกำหนดมาตรการการลงโทษ ($\bar{x} = 4.58$) ยกเลิกระบบอุปถัมภ์ในทุกหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.57$) สร้างระบบความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในการทำงาน ($\bar{x} = 4.56$) ปรับปรุงระบบการทำงานให้มีความคล่องตัว ลดขั้นตอนการทำงาน ($\bar{x} = 4.56$) สื่อมวลชนยกย่องคน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558

ที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์ ($\bar{x} = 4.52$) ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ($\bar{x} = 4.52$) นอกนั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการคัดเลือกบุคลากรโดยพิจารณาคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ความสามารถ ($\bar{x} = 4.49$) มีมาตรการในการวัดผลใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณธรรม ($\bar{x} = 4.44$) ฝึกอบรมพัฒนาจิตใจอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.42$) มีความเที่ยงธรรมในการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.40$) และเหมาะสมน้อยที่สุดคือ สื่อมวลชนเป็นกระบอกเสียงให้สังคม และมีอิสระในการตรวจสอบ ($\bar{x} = 4.36$)

ประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนาและสร้างรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย ได้แก่ การปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกทางสังคมจากทุกภาคส่วนของสังคม ให้กับประชาชนเพื่อให้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นจากการทุจริตคอร์รัปชันทั้งต่อตนเองและประเทศชาติ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริตจากครอบครัวและสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต สื่อมวลชนให้เกียรติและยกย่องคนดี เปลี่ยนทัศนคติความเชื่อทางสังคมที่เคารพนับถือผู้ที่มีความร่ำรวยหรือผู้มีอำนาจ มาเป็นการให้ความเคารพยกย่องผู้ที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต กระบวนการกลั่นกรอง คัดเลือกบุคคลเข้าสู่ระบบ การนำเกณฑ์คุณธรรมจริยธรรมมาพิจารณาควบคู่กับความรู้ความสามารถในการพิจารณาบุคคลเข้าทำงานโดยไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์มาพิจารณา หน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีกระบวนการหล่อหลอมความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ โดยกำหนดกฎระเบียบในการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมถึงคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการและบทลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างชัดเจน มีระบบการตรวจสอบ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม ตรวจสอบคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้และมีความโปร่งใสในการตรวจสอบจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคลากรของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง

ระบบการทำงานให้มีความคล่องตัว ทันสมัย และลดขั้นตอนการทำงาน

ผลการสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ พบว่า ภาพรวมการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตเริ่มจากครอบครัว พ่อแม่ รองลงมาคือ สถานศึกษา ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรเป็นแบบอย่างที่ดี ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและมีอิสระในการตรวจสอบ สื่อมวลชนเป็นกระบอกเสียงให้สังคม

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และผู้บริหารภาครัฐกิจเอกชน สรุปได้ว่า ผู้ที่ทำการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะขาดคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและเป็นฐานของการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่ดีที่สุด ผู้ที่ทุจริตคอร์รัปชันมีสาเหตุจากทั้งเหตุภายใน คือ ตัวผู้กระทำความผิดและเหตุภายนอก คือ สภาพแวดล้อม โดยมีข้อเสนอแนะในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาต้องคอยกำกับ ตรวจสอบ และต้องเป็นต้นแบบที่ดี ยกย่องคนที่ทำความดี และลงโทษคนที่กระทำความผิดอย่างจริงจัง ปลูกจิตสำนึกธรรมาภิบาลที่ว่า การคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไปจากสังคม ใช้กฎระเบียบให้เข้มงวดมากขึ้น มีการลงโทษที่เด็ดขาด หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องมีความชัดเจนไม่ลำเอียง มีการอบรมเรื่องศีลธรรม จริยธรรม ตั้งแต่เด็ก และต่อเนื่องจนถึงโตเพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีต่อตัวบุคคลนั้น ๆ ควรสร้างระบบที่ดี ปฏิรูประบบราชการให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มแข็งทำงานด้วยความเที่ยงตรง บุคคลที่จะเข้าไปทำงานในตำแหน่งสูงต้องผ่านการคัดกรองด้านคุณธรรม โดยการอบรมด้านจริยธรรมก่อนเข้าตำแหน่ง คนในสังคมควรยกย่องคนดี การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐควรเน้นเรื่องความโปร่งใสในการทำงาน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ผู้ใหญ่ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ชี้แนะเด็กและเยาวชนให้เห็นผลเสียของการทุจริตคอร์รัปชัน

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์สาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน จาก

เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาพัฒนาและสร้างรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ผู้วิจัยนำมาพัฒนาและสร้างรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย ดังนี้

1 สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมให้คนในสังคมตั้งแต่วัยเด็ก

2 ผู้ใหญ่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3 ปรับเปลี่ยนทัศนคติความเชื่อทางสังคม ให้เคารพยกย่องคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม

4 กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบราชการทั้งด้านความรู้และคุณธรรม

5 สร้างกระบวนการหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัยในตนเอง

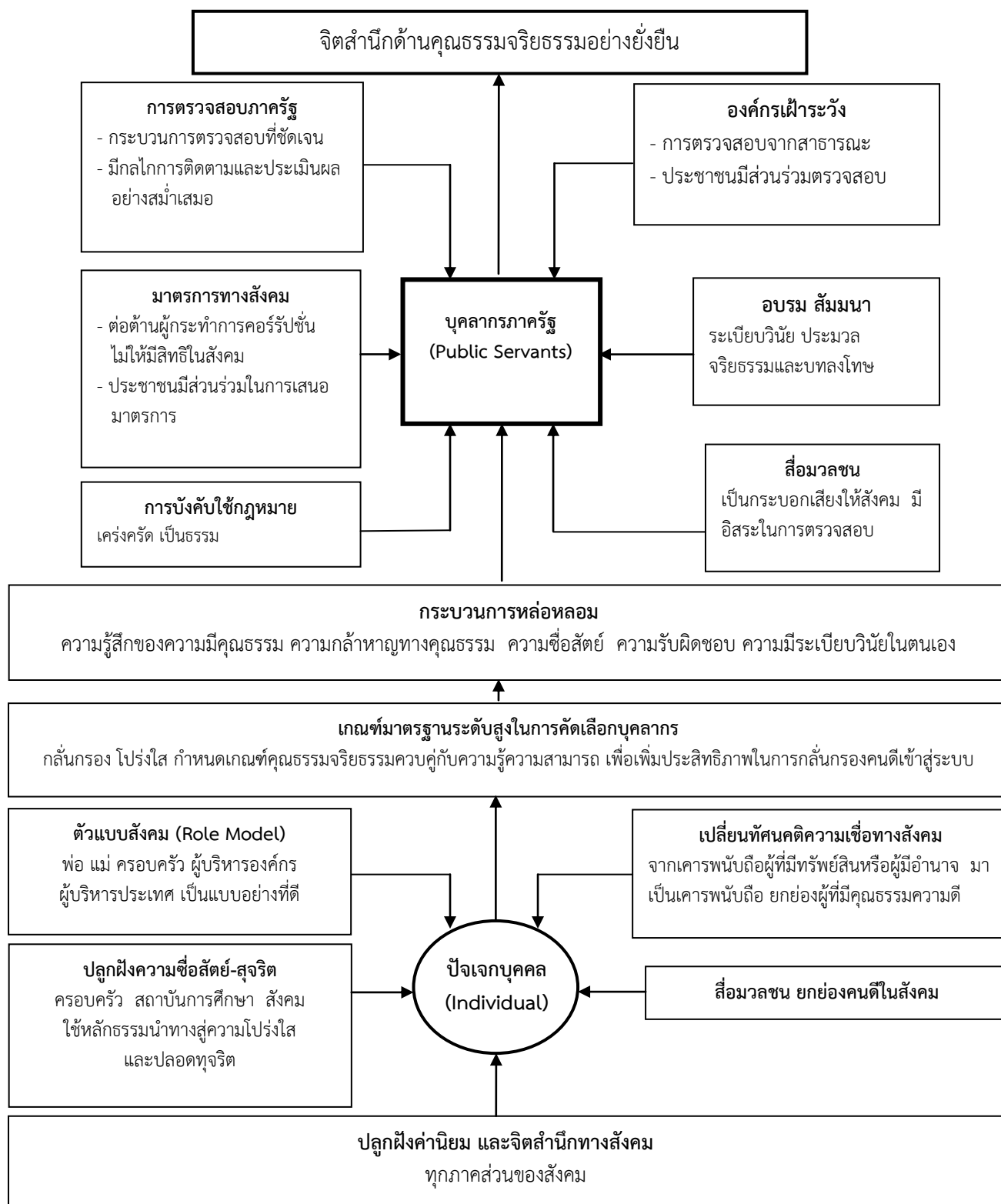
6 จัดตั้งองค์กรเฝ้าระวัง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

7 สื่อมวลชน เป็นกระบอกเสียงให้สังคม มีอิสระในการตรวจสอบ

8 มีกระบวนการตรวจสอบที่ชัดเจน และมีกลไกการติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

9 กำหนดมาตรการทางสังคม ต่อด้านผู้กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน

10 การบังคับใช้กฎหมายต้องเคร่งครัดและเป็นธรรม

ภาพที่ 1 รูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย

อภิปรายผล

1 สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ พบว่ามีสาเหตุมาจากการขาดความซื่อสัตย์และคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ทั้งนี้เป็นเพราะข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ มีความเห็นแก่ตัว มีความโลภ ขาดการยับยั้งชั่งใจ ขาดจิตสำนึก ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีค่านิยมที่ผิด ชื่นชอบวัตถุนิยม เพื่อยกระดับฐานะทางการเงินโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับส่วนรวมหรือประเทศชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตินันท์ สุชีเกตุ (2553: 5-6) กล่าวว่า ปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมไทย เนื่องจากขาดการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และการมีค่านิยมความเชื่อ วัฒนธรรมการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง โดยเห็นว่าความร่ำรวยเป็นสิ่งที่ดีงาม สังคมยอมรับนับหน้าถือตา ทำให้เกิดรากเหง้าของการแสวงหาโอกาสที่ทำให้ร่ำรวยขึ้นทุกวิถีทาง โดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่ได้มาว่าถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้พบว่า ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ รายได้หรือเงินเดือนของข้าราชการไม่เพียงพอต่อการครองชีพเป็นสาเหตุหนึ่งของการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สังคีต พิริยะรังสรรค์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2537: 396-423) ที่พบว่า สาเหตุการคอร์รัปชันของข้าราชการเป็นเพราะเงินเดือนของข้าราชการไม่เพียงพอ เพราะค่าครองชีพในปัจจุบันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แรงจูงใจทางวัตถุนิยมที่เกิดจากค่านิยมทางสังคมก็มีส่วนกระตุ้นให้ข้าราชการแสวงหาประโยชน์ด้วยวิธีการที่ผิด

ผลการศึกษาของแมคคาธี (McCarthy, 1982) พบว่า ปัญหาการคอร์รัปชันต่อกระบวนการยุติธรรมเกิดจากการควบคุมที่ดี สอดคล้องกับ เกวลิน สถิตานนท์ (2551) ที่พบว่า สาเหตุสำคัญของการทุจริตเกิดจากตัวพนักงานขาดความซื่อสัตย์และมีนิสัยใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อีกทั้งองค์กรยังขาดระบบการควบคุมที่รัดกุม ทั้งยังสอดคล้องกับ พุทธชาติ สุธีวสินนทร์ (2551) ที่พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดและสนับสนุนการทุจริตคอร์รัปชันใน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความต้องการของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนต้องการเงินทองตลอดจน สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับการแสดงออกในทางวัตถุนิยม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธ์ (2546) ที่พบว่า สาเหตุแรงจูงใจ และพฤติกรรมคอร์รัปชันนั้นพบว่ามีสาเหตุจากแรงจูงใจที่กระทำการคอร์รัปชันได้แก่ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต การได้รับโอกาสให้กระทำ การยอมรับทางสังคม ผู้ที่ทำการทุจริตคอร์รัปชันจึงขาดความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เกรงกลัวต่อบาป ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขาดจริยธรรม และขาดการอบรมกล่อมเกลามาจากสิ่งแวดล้อมในทางที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นสาเหตุภายในตัวบุคคล ที่ทำให้บุคคลนั้น ๆ ทำการทุจริตคอร์รัปชัน

นอกจากนี้ยังพบว่า การทุจริตคอร์รัปชันมีสาเหตุมาจากการใช้อำนาจของนักการเมืองในทางที่ผิด การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ กฎหมายหรือระเบียบการปฏิบัติงานมีช่องว่างเปิดโอกาสให้บุคลากรทุจริตในหน้าที่ กระบวนการคัดเลือกคนเข้าสู่ระบบให้ความสำคัญด้านความรู้มากกว่าคุณธรรมจริยธรรม ใช้ระบบอุปถัมภ์ เห็นแก่พวกพ้อง กฎหมายการลงโทษข้าราชการที่คอร์รัปชันไม่เด็ดขาดจริงจัง ไม่มีระบบตรวจสอบที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ ผู้บังคับบัญชาประพฤติกทุจริตคอร์รัปชันให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยเห็นเป็นตัวอย่าง การเล่นพรรคเล่นพวก การจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการมีข้อโหว่ เช่น มีการจำกัดลักษณะจำเพาะหรือล็อกสเปค ตลอดจนพ่อค่านักธุรกิจ และประชาชนมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการคอร์รัปชัน เพราะ ต้องการความสะดวกสบาย มีผลประโยชน์ร่วมกัน และเพื่อผูกขาดในกิจการที่ต้องได้สัมปทานจากรัฐบาล รวมถึงการฮั้วประมูลโครงการต่าง ๆ

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เชิงรัฐิทร เอียดแก้ว (2547) ที่พบว่า เงื่อนไขที่นำไปสู่การคอร์รัปชันประกอบด้วย 5 เงื่อนไข คือ 1) ระบบงานประกอบด้วย การบริหารงบประมาณ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง การต้อนรับผู้บังคับบัญชา ระบบอุปถัมภ์

อำนาจอิทธิพล ผู้ใช้กฎหมายไม่เคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมาย และบรรยากาศในองค์กร 2) ความจำเป็นทางเศรษฐกิจและครอบครัว โดยมีสาเหตุจาก รายได้น้อย การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อิทธิพลของภรรยา 3) สังคมขาดความเป็นระเบียบ 4) พฤติกรรม ประกอบด้วยการแสวงหาผลประโยชน์ วัตถุนิยม/โลภ และ 5) ประชาชนโดยประชาชนเป็นผู้เสนอเงื่อนไขประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งแต่ละเงื่อนไขล้วนแต่มีผลโยงใยด้วยกันทั้งสิ้น สาเหตุดังกล่าวเป็นเพราะระบบราชการมีกฎระเบียบในการกำกับตรวจสอบการทำงานไม่เข้มข้น ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไม่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี และสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ บุณณกลัศ (2539: 31) กล่าวว่า ปัจจุบันมีคนไทยจำนวนมากที่เห็นว่า การที่คนจีนประสบความสำเร็จในธุรกิจการค้า มีอำนาจและมีเพราะให้ความสำคัญกับผู้มีอำนาจ ใช้วิธีการประจบประแจงเพื่อเอาตัวรอดหรือให้ตนเองดีกว่าคนอื่น จึงได้นำวัฒนธรรมจีนมาใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบราชการมีการติดสินบนผู้ใหญ่เพื่อหวังความดีความชอบแก่ตนและเป็นบ่อเกิดของการคอร์รัปชัน

สาเหตุอีกประการ เกิดจากการที่นักธุรกิจให้ความช่วยเหลือกับข้าราชการ โดยความคาดหวังที่จะได้รับการตอบแทนจากข้าราชการ ซึ่งนักธุรกิจเหล่านี้จะได้รับการบริการที่มีอภิสิทธิ์ รวดเร็ว ข้าราชการจะอะลุ่มอล่วยต่อกฎระเบียบข้อบังคับและมองข้ามกิจกรรมซึ่งมีลักษณะที่น่าสงสัยว่าทำผิดกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของผู้ให้ความช่วยเหลือ สอดคล้องกับความเห็นของฮาส (อ้างถึงใน อมรา พงศาพิชญ์ และ ปรีชา คุวินทร์พันธุ์. 2545: 323) ที่กล่าวว่า “จิตใจที่จะซื้อด้วยเงินเพียงไม่กี่พันบาทในการช่วยเหลือราชการมากกว่าจะเสี่ยงที่จะถูกตรวจสอบ และต้องเสียภาษีเป็นเงินจำนวนหลายเท่า” และเมื่อข้าราชการต้องการจัดซื้อหรือก่อสร้าง บางสิ่งบางอย่างด้วยงบประมาณของทางรัฐบาล และเลือกผู้ที่เคยให้ความช่วยเหลือเหล่านี้มาเป็นผู้รับเหมาโครงการต่าง ๆ ในอนาคต

2 ปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่า มีปัญหาจากกระบวนการการบังคับใช้กฎหมายมีการเลือกปฏิบัติ ขาดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ระบบการปฏิบัติงานของภาครัฐมีการใช้อำนาจเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีอำนาจ และผู้ที่กระทำผิดมีแนวคิดว่ามีโอกาสที่จะหลุดพ้นจากความผิดเนื่องจากสามารถพึ่งพากลุ่มผู้มีอิทธิพลที่มีอำนาจทางการเมือง สอดคล้องกับข้อค้นพบที่ว่า ปัญหาการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน เกิดจากการรู้เห็นเป็นใจกันระหว่างนักการเมือง ผู้บริหารของภาครัฐและเจ้าหน้าที่ทางด้านการบริหารยุติธรรม เพื่อปกป้องสมาชิกในกลุ่มตนเองให้พ้นจากความผิด เพราะในการปฏิบัติงานราชการได้มีการช่วยเหลือเพื่อนฝูง ลูกน้อง และนายบางคนเป็นกรณีพิเศษ (ทวีศักดิ์ บุณณกลัศ. 2539: 41) ในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมไทยนั้น ทำให้สถานภาพของสมาชิกในกลุ่มไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะระหว่างผู้นำกับบรรดาสมาชิกภายในกลุ่ม ก่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบพึ่งพา (Dependence) ต่อกันเป็นทอด ๆ ความสัมพันธ์เป็นไปอย่างไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน เพราะความมีอาวุโส มีบารมี หรือการมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่า จนกลายเป็นผู้อุปถัมภ์กลุ่มทางการเงิน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2533: 41-42)

จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การบริหารงานภาครัฐที่ขาดธรรมาภิบาล (Good Governance) เปิดโอกาสให้มีการคอร์รัปชันหรือเปิดช่องทางให้กลุ่มคนเข้ามาหาประโยชน์จากรัฐอย่างไม่ถูกต้อง เพราะธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการบริหารกิจการสาธารณะอย่างเหมาะสม และเป็นเครื่องมือและกลไกที่จำเป็นที่ช่วยเสริมกระบวนการพัฒนา ทำให้บริการสาธารณะเกิดประโยชน์กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้อำนาจทางราชการในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการแต่งตั้งพวกพ้องหรือเครือญาติในหน่วยงานภาครัฐ

ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นเพราะลักษณะความสัมพันธ์ทางโครงสร้างของหน่วยราชการยังให้ความสำคัญกับระบบอุปถัมภ์ ประกอบด้วย ผู้อุปถัมภ์ (Patron) กับผู้รับการอุปถัมภ์ (Client) หมายถึง นายกับลูกน้องหรือลูกพี่กับลูกน้อง คนที่จะเป็นหัวหน้าจะต้องเป็นผู้นำแบบมีบารมี (Charisma) กลุ่มคนที่มารวมกันต้องมีผลประโยชน์ (Interest) และอุดมการณ์ร่วมกัน (Common ideology) สังคมมีสภาพไม่เท่าเทียมกัน การแบ่งผลประโยชน์ไม่ต้องเท่าเทียมกัน ไม่เน้นการผูกพันในลักษณะของการต่างตอบแทนในเชิงวัตถุที่เท่าเทียมกัน มีลักษณะของการต่างตอบแทนในสิ่งซึ่งไม่มีวัตถุด้วยเป็นลักษณะลูกน้องหาวัตถุให้นาย แต่นายให้ลูกน้องในลักษณะอุปถัมภ์ค้ำจุน การคุ้มครองดูแลให้บารมีคุ้มครองในการทำงานคือ เป็นทั้งการให้วัตถุ ความคิด และจิตใจ (Material & Non-Material) ที่เป็นการแลกเปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียมกัน (Unequal exchange) (อภिरักษ์ สิทธิสมบูรณ์. 2544: 22)

สอดคล้องกับแนวคิดของ แองส์ (อ้างถึงใน อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุนรินทร์พันธุ์. 2545: 25) กล่าวว่า โครงสร้างสังคมไทย เป็นความสัมพันธ์ในแนวดิ่งโดยตลอด ทั้งสังคมความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทต่างกัน และเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 คน (Dyadic) ซึ่งเป็นความผูกพันของมิตรภาพแบบประโยชน์ใช้สอย คนมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่า (ผู้อุปถัมภ์) การจะใช้อิทธิพลและสิ่งที่ตนมีอยู่คุ้มครอง ให้ผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างแก่ผู้มีฐานะต่ำกว่า (ผู้รับอุปถัมภ์) ซึ่งก็ต้องตอบแทนด้วยความจงรักภักดี รวมทั้งการอุทิศตนรับใช้แก่ผู้อุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้องอย่างเป็นทางการเป็นความสัมพันธ์ตามสายงานทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตัวตามบทบาทหน้าที่ แต่ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์จะเป็นความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวและเป็นส่วนตัว มีการให้การช่วยเหลือหรือให้การบริการกันเป็นส่วนตัว

3 แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ พบว่า การพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคลากรภาครัฐ โดยต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ที่ต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและประเทศชาติ หน่วยงานทุกภาคส่วนควรยกย่องชมเชยข้าราชการที่ทำความดี ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมให้เห็นความสำคัญของการทำความดี ในขณะเดียวกันควรมีบทบาทผู้นำในการลงโทษผู้กระทำความผิดและเปิดเผยให้ตัวตนให้สังคมได้รับรู้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนทำความดี และมีความละเอียดเกรงกลัวต่อการทุจริตคอร์รัปชัน

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ ศิริวรรณ มนอัคระผดุง (2555) ที่เสนอว่า หากรัฐบาลต้องการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรม รัฐบาลต้องกำหนดมาตรการในการปราบปรามโดยตรง โดยการให้ทุกภาคส่วนร่วมกันศึกษาเรียนรู้ทำความเข้าใจ และช่วยกันเผยแพร่ รู้เท่าทันนักการเมือง ให้สื่อมวลชน องค์กรอิสระ และองค์กรตรวจสอบภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ พุทธชาติ สุธีวินนท (2551) ที่ว่า หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องเร่งสร้างค่านิยม ความมีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลให้เป็นที่ยอมรับในทุกภาคส่วนของสังคม มีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ใช้มาตรการลงโทษทางวินัยทางปกครอง ทางแพ่ง ทางอาญาและทางภาษีอย่างเด็ดขาดรวดเร็ว และส่งเสริมให้มีการรวมตัวเป็นองค์กรภาคประชาชนและให้ประชาชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในส่วนของจิตินันท์ สุชีเกตุ (2553) ให้แนวทางป้องกันการทุจริตไว้ว่า คณะผู้บริหารต้องยึดหลักคุณธรรม และยึดความถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย สร้างจิตสำนึกและเป็นตัวอย่างให้กับบุคลากร ในส่วนของข้าราชการ เจ้าหน้าที่

ที่เกี่ยวข้องต้องปลูกฝังค่านิยมที่เพียงพอ ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะ

1 รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่ประชาชน โดยเริ่มปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจากสถาบันครอบครัว ทั้งนี้ คุณธรรมจริยธรรมในตัวผู้ใหญ่เกิดจากการปลูกฝังค่านิยม และความเชื่อที่สั่งมาตั้งแต่วัยเด็ก แต่การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ประสบผลสำเร็จสูงสุดนั้นผู้ใหญ่ต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้นการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ และผู้ใหญ่ในครอบครัวจึงมีอิทธิพลมากกว่าการสั่งสอนแต่เพียงอย่างเดียว เพราะเด็กเล็กมักจะยึดพ่อแม่เป็นตัวแทนทางความคิดและพฤติกรรมที่พบเห็นจากพ่อแม่มาเป็นแบบอย่างของตนเอง

2 รัฐบาลควรส่งเสริมนโยบายที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวในมิติต่างๆ เช่น การเตรียมความพร้อมการเป็นพ่อแม่ที่ดีแก่คู่สมรสใหม่ การส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรัก โดยให้การสนับสนุนการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหามากกว่าการใช้อารมณ์ เป็นต้น

3 รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยกระบวนการทางการศึกษา โดยให้สถานศึกษาทุกระดับชั้น ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย เพื่อร่วมกันสรรค์สร้างคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมในอนาคต ส่งเสริมให้เด็กเป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม รู้จักสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม ที่สำคัญ ผู้ใหญ่ในสังคม ซึ่งก็คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร นักการเมือง ผู้นำสังคม ผู้นำประเทศ ต้องประพฤติตนให้เป็นตัวแบบที่ดี การมีตัวแบบที่ดีถือเป็นวิธีการสอนและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดีที่สุดแก่เด็กและเยาวชน

4 กระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ระบบต้องมีขั้นตอนการกลั่นกรอง โดยนำเกณฑ์คุณธรรมจริยธรรมมา

พิจารณา ควบคู่กับความรู้ ความสามารถในการพิจารณาบุคคลเข้าทำงานนั้นต้องมีความโปร่งใสและเป็นธรรม ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์มาพิจารณา

5 หน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีกระบวนการหล่อหลอมความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้สึกของความเป็นคุณธรรม (Sense of morality) ความกล้าหาญทางคุณธรรม ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย มีการกำหนดกฎระเบียบในการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมถึงคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการและบทลงโทษผู้กระทำผิดอย่างชัดเจน

6 รัฐบาลควรจัดตั้งองค์กรอิสระทำหน้าที่กำกับดูแลตรวจสอบระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเหมาะสมจริงจัง และสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยองค์กรอิสระต้องไม่ทำงานซ้ำซ้อนหรือก้ำก๋ายการทำงานระหว่างองค์กรกันเอง เพราะจะทำให้เกิดความล่าช้าและไม่โปร่งใส

7 หน่วยงานภาครัฐต้องทบทวนปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความคล่องตัว ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยการลดขั้นตอนการทำงานและกระบวนการให้บริการ มีระบบการตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ และมีความโปร่งใสในการตรวจสอบพร้อมกับส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอย่างจริงจัง จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคลากรของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

8 รัฐบาลต้องส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชนในการเผยแพร่สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และแบบอย่างให้แก่สังคมทุกระดับอย่างเสมอภาค ส่งเสริมปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกทางสังคมให้กับข้าราชการ และประชาสัมพันธให้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นจากการทุจริตคอร์รัปชันทั้งต่อตนเองและประเทศชาติ

9 ผู้วิจัยเสนอให้นำ “การพัฒนากระบวนการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย” ไปสร้างโปรแกรมฝึกอบรมให้กับข้าราชการ และบุคลากรในองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์กรให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เกวลิน สถิตานนท์. (2551). **แนวทางป้องกันการทุจริตในองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจอุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- จิตินันท์ สุชีเขต. (2553). **แนวทางป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.** รายงานการวิจัย.ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2533). **รัฐกับสังคม: ไตรลักษณ์รัฐไทยพหุสังคมสยาม.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิงรัฐภัทร เอียดแก้ว. (2545). **การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ทวีศักดิ์ บุณกมล. (2539). **กลุ่มอิทธิพลกับระบบราชการไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และคณะ. (2544). **ดัชนีคอร์รัปชันของไทย: การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือได้.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- พุทธชาติ สุธีสินนท์. (2551). **ช่องทางและโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2546). **คอร์รัปชันในวงการศึกษาของไทย : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง.** Naresuan University Journal, 2003: 11(2): 75-92.
- ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2555). **สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย.** วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 2, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2555).
- สังสิต พิริยรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2537) **คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรักษ์ สิทธิสมบูรณ์. (2544). **ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความก้าวหน้าในอาชีพข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในกองกำกับการ 1-5 กองปราบปราม.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สังคมวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คูรินทร์พันธ์. (2543). **ระบบอุปถัมภ์.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Corruption Perceptions Index. (2012). **Transparency International (TI),** International Secretariat, Alt-Moabit 96, 10559 Berlin, Germany.
- Corruption Perceptions Index 2012. (2013). [online]. Available: <http://www.transparency.org/cpi2012/results>. on 20.01.56.
- Green, Samuel B. (1991). "How Many Subjects Does it Take to Do a Regression Analysis?". Multivariate Behavioral Research, 26(3), 499-511 อ้างใน ธีรพล ชื่นไชย(2014) บทวิจารณ์บทความวารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557, 140-144

- Mccarthy, B.J. (1981). **An Exploratory Study of Corruption in Corrections.** (Doctoral dissertation), The Florida State University. Dissertation Abstracts International. Issue 42-01A.
- Pope, Jeremy. (2000). **Confronting Corruption: The Elements of a National Integrity System.** (TI Source Book), Berlin: TI.